

Sűrűsödő élmezőny, 14 egymillió feletti leütés

Érdekes évet zártak tavaly a könyvpiac szereplői. Az alább következő statisztikai adatokból azt láthatjuk, hogy ha nem is jelentősen, de a 2012. évhez viszonyítva csökkentek az egyes mutatók. A piac egészét tekintve azonban nyugodtan kijelenthetjük, hogy volt okunk az optimizmusra, mert a hatos toplistán nem szereplő aukciósházak közül többen is jelentősen megközelítették bevételükkel az élmezőny második felét. Ezt a tendenciát már korábban is jeleztük, de 2013-ban olyannyira közel kerültek egymáshoz a legeredményesebb antikváriumok, hogy ötven csak kis különbséggel maradtak le a legjobban teljesítő hatostól.

Lássuk a számszerű adatokat! 2012-ben 60, 2013-ban 56 árverést tartottak. A vezető hat antikvárium 2012-ben 17 árverésen 8730 tételtől 57,7 milliós bevételt könyvelhettek el, míg 2013-ban 16 aukción 7781

lyet birtokolja – ennek lehetőségét már a 2012-es évtértékelésnél felvettük. Most is külön ki kell emelni a szegedi Dekameron és Könyvmoly szereplését, hiszen egyetlen aukcióval is szorosan az élmezőny mögött végeztek. Az Antiquarium Hungaricum alig 200 ezer forintnyi különbséggel került a Mike és Társa mögé a hetedik helyre. A Nyugat is az élboly mögé szorosan felzárkózók közé tartozik, azzal a megjegyzéssel, hogy itt kerültek kalapács alá az év egyik emlékezetes meglepetését okozó Gárdonyi-dokumentumok, amelyekért 950 ezer forintot adott a Dobó István Vármúzeum.

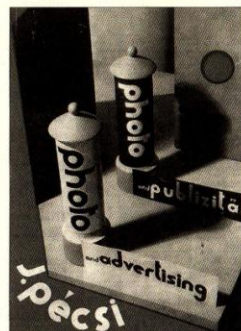
Az éves rekordlista élére – ugyanúgy, mint az előző két évben – megint egy kódex került. A 131 levélből álló, a XV. század második felében készült, igen kvalitásos díszes pergamenkódex 3 millió forintot ért. Az „ezüstérem” a Hercz

rom „dobogós” helyezett a milliós leütések számát gyarapította. Ady Endre A karácsony, a hírlapok és az irodalom című (feltehetően 1906 előtti) írásának autográf kézirata 1,6 millió, míg Jókai Mór Kosuth Lajos temetésén elmondott beszédének autográf kézirata (1894) 1,5 millió forintot ért a Központinál. Az Antiquarium Hungaricum aukciónálta Ady Endre A nagy cethalhoz című versének ceruzával írt és aláírt kéziratát, amely szintén 1,5 millió forintért cserélt gazdát.

Az első kiadások dobogóján három antikvárium osztozott. A Központinál került terepre Bessenyei György Az eszterházi vigaszgócok című (Bécs, 1772) alkalmi verse; az aukción még sohasem szerepelt mű 1,8 millió forintot hozott. Az Abaújnál József Attila Döntés a tóktét, ne síránkozz című (Budapest, 1931) dedikált verseskötetének ára 1,15 millió forintra emelkedett, míg Csokonai Vitéz Mihály Méltóságos királyi tanácsos Somssich Lázár úr ódája méltóságos Rhédey Lajos cs. kir. kamarás önagságához című (Bécs, 1803) három alkalmi költeményének első kiadása a Studionál 700 ezer forintig jutott.

Az atlasz- és térképkínálat leg-sikeresebbjéül szintén a Központinál került terepre. Elias Baeck és Hubert Jaillot Atlas geographicus oder Accurate Vorstellung der ganzen Welt című (Augsburg, 1730 körül) munkája 460 ezer forintért cserélt gazdát. The map of Hungary newly augmented by John Speede Ano Dom. 1626 – Magyarország színezett, rézmetszetű térképe, amely John Speed Prospect of the famous parts of the World című atlasza 1627 és 1654 között) jelent meg – ez alkalommal 400 ezer forintot leütést hozott. A Pfalzi Választófejedelemség rézmetszetű városképekkel és alakokkal (Amsterdam, 1633) és Frankföld rézmetszetű térképe, szintén városképekkel és alakokkal (Amsterdam, 1632) egyaránt 200 ezer forintot ért.

Látépképből, metszetből tavaly nem volt különösképpen kiemelkedő kínálat, metszets albumból viszont annál inkább. Érdekesség, hogy ez az egyetlen kategória, ahol a Központi nem került a dobogósok közé. Az Antiquarium Hungaricumnál Robert Adam Ruins of the Palace of

Pécsi József: Photo und Publizität
Berlin, 1931

the Emperor Diocletian at Spalatro in Dalmatia című (London, 1764) albuma 1,4 millió forinttal lett a blokk győztese, míg a Szönyiekénl árverezett atlasz, Matthäus Seutter Atlas minor praecipua orbis terrarum imperia címmel (Augsburg, é. n.) 1,25 millió forinttal került a második helyre. A harmadik hely szintén az Antiquarium Hungaricum csapatának jutott: Julien David Le Roy alskibuma, a Les ruines des plus beaux monuments de la Grèce (Párizs, 1758) 850 ezer forintig jutott.

Az oklevélkínálat is erős volt, itt mind a három dobogós tételt a Központi aukciónálta. II. Rákóczi Ferenc vezérő fejedelem saját kezűleg aláírt, magyar nyelvű paténe Máramaros vármegyéhez (1705. október 25.) 650 ezer forintért került új tulajdonosához. I. Ferdinánd magyar király saját kezűleg aláírt, gyönyörűen díszített, latin nyelvű címeres levele (Bécs, 1550. április 16.) és II. Ferdinánd német-római császár és magyar király saját kezű aláírásával ellátott, latin nyelvű címeres levele (Bécs, 1635. március 5.) egyaránt 500 ezer forintért lett új tulajdonosáé.

Az utóbbi évek legerősebb plakátkínálatát ugyancsak a Központi nyújtotta. A Diadal című (1939) plakát alkotója Bortnyik Sándor volt, ezért 500 ezer forintot adtak. A Kék Huszár Vadászölténygyár borotvapengé reklámozó színes könyomatát (1935) Irsai István tervezte, ez 300 ezer forintot ért. Pachl Viktor 1905-1909 körül a XX. század egyik legnépszerűbb magyar kereskedelmi plakátját tervezte az Unicumos palackra vigyorgó hajótöröttel. Ennek egy 1920 után, Pöhm József nyomdájában készült ösztetnyomatáért 160 ezer forintot fizetett vejeje.

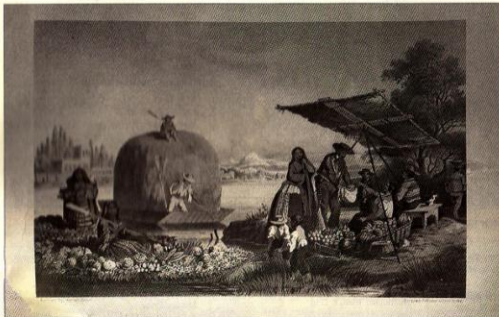
Az árverések torlódása és terjedelmi okok miatt lapunk január-februári számából kimaradt a Központi Antikvárium decemberi nagyarverése. A hiányt most pótoljuk a rekordlistákon nem szereplő érdekesebb leütések ismertetésével. A legértékesebb leütések közé számít könyvaukciókon a magyar fővárosról megjelent első önálló képes album: Rudolf Alt Buda-Pest. Előadva 32 eredeti rajzolatban című (Pest, 1845) kötet, könyvomatáit Alt rajzai nyomán Franz Xaver Sandmann készítette – ezt 400 ezerrel indulva 650 ezer forintért vihette haza új tulajdonosa. Kós Károly rövid ideig működő

szatnai nyomdájából mindössze három nyomtatvány került ki. Az első, az Erdély kövei című (Sztána, 1923) 200 példányban jelent meg, itt a 68. számú példányért 100 ezerrel 550 ezer forintot adott egy telefonon licitáló érdeklődő. Palasovszky Ödön (1899–1980) költő, író, rendező, színművész első megjelent munkája, a Hevesy Ivánnal együtt kiadott Új művészet! Kiáltvány a tömegek új kultúrájáért című (Budapest, 1922), rendkívül ritka kötet megszerzéséért 180 ezerrel 260 ezer forintig tartott a licit.

Rendkívüli ritkaságként került a kínálatba a Budapesten kiadott Reklámélet, a korszak legszínvonalasabb és egyben leghosszabb élet megért szakfolyóiratának teljes, hiánytalan sorozata (1928–1938). Tanulmányainak szerzői sorában szerepel többek között Molnár Farkas, Nádai Pál, Naményi Ernő, Rosner Károly és Urbányi János. Az egyes számokban igen gazdag illusztrációs anyag található: prospektusok, felragasztott bélyegek és egyéb nyomtatványok, sőt plakátok. A színes borítokat a II. évfolyam 4. számáig Deutsch József jegyezte, ezt követően pedig olyan tervezők rajzai vagy fényképei után készültek, mint például Bortnyik Sándor, Dallos Hanna, Irsai István, Kner Albert, Konecsni György, Kozma Lajos, Macskássy Gyula, Pécsi József, Szántó Tibor, Végh Gusztáv. Az árverésen teljes sorozatért az még sohasem szerepelt folyóirat 800 ezerrel indult, és egymillió forintért kelt el. Andrassy Manó Hazai vadászatok és sport Magyarországon című (Pest, 1858) albumában jelent meg Gróf Sándor ugrása címmel az „ördöglovas” talán leghíresebb vált bravúráját, a három ló vontatta kocsi átugrását megörökítő színes könyvomat, amely Joseph Heicke festménye alapján készült. A paszpártuzott lírográfia viszonylag magas, 150 ezres indulóárról 180 ezer forintot is megért valakinél. Csak érdekességként: 1984-ben a teljes album – egy hiányzó a 12 könyvomból – 60 ezerért nem kellett senkinek. Rosti Pál (1830–1874) utazó, író, Eötvös József sógora volt. Az 1848–1849-es szabadságharcban való részvétele miatt menekülnie kellett Magyarországról. Münchenben és Párizsban fényképezészet tanult, majd 1856 és 1859 között bejárta Texast, Közép-Amerikát, a Karib-szigeteket, valamint Dél-Amerika északi részét. Hazatérte után megírta és az általa készített képekkel Úti emlékek Amerikából címmel (Pest, 1861) kiadta élményeit. E művéért a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. A magyar utazási irodalom egyik legszebb darabjának tartott könyv most aukciónál példányra 300 ezerrel indult, és 400 ezer forintért cserélt gazdát.

Talán meglepőnek tűnik, de a 2014-es évre nem várunk jelentős erősödést. Ennek oka, hogy az antikváriumok egyre nehezebben gyűjtik össze az árverésre érdemes anyagot – kifogyóban vannak ugyanis a beadók készletei. Így előfordulhat, hogy az idén ismét jelentősen csökken a forgalom, hanem esetleg az árverések száma is.

HORVÁTH DEZSŐ

Rosti Pál: Úti emlékek Amerikából
Pest, 1861

tételtől 53,2 milliót. Az eggyel kevesebb alkalom és a közel ezerral kevesebb kalapács alá bocsátott tétel miatt a különbség nem szignifikáns. A vidéki illetőségű aukciósházak 2012-ben 9 árverést rendeztek, tavaly ez a szám 10-re emelkedett.

Jó hír, hogy visszatért a piacra a Psyché Antikvárium, és végre a Studio is – utóbbi egyetlen árverésével is bekerült az élbolyba. A milliós leütések száma 2012-ben elérte a 10-et, míg a tavalyi „csak” 14 annak köszönhető, hogy három, egymillió feletti összegről induló tétel beragadt. A milliós leütések mellett 22 alkalommal regisztrálhattunk 500 ezer forint feletti árat, közülük két 950 ezrest – ezek az adatok egyértelműen a minőség javulására utalnak. A milliós feletti eredményekből a Központi tízet mondhat magáénak, az Antiquarium Hungaricum kettőt, az Abaúj és a Szönyi pedig egyet-egyet. Köztudott, de azért újra megerősítjük, hogy a Központi első helye a toplista élén megkérdőjelezhetetlen. Változás annyi történt, hogy a Studio visszatérése miatt most kimaradt az élbolyból az esztergomi Laskai Osvát. A 2012-es évtértékelésnél komoly meglepetésként említettük, hogy az Abaúj Antikvárium bekerült a legsikeresebbek közé – tavaly viszont még erre is ráerősített, hiszen a negyedik helyre került a toplistán. A várakozásoknak megfelelően Szönyi Antikvárium a jelentős különbséggel megelőzte a Honterust, és már a második he-

György és Kassák Lajos nevéhez fűződő Ecce homo című (Bécs, 1923) verseskötetnek jutott 2,2 millió forinttal, a „bronzérem” pedig egy debreceni festett pergamenkötésű, Károli Gáspár fordította bibliáé (Pest, 1805) lett 1,8 millió forinttal. A könyvkínálat erősségét jelzi, hogy Heltai Gáspár Vigasztaló könyvcske című (Kolozsvár, 1553) kötet és Pécsi József Photo und Publizität – Photo and advertising című (Berlin, 1931) munkája egyaránt 1,5 millió forintot ért. Mind az öt felsorolt kötetet a Központi Antikvárium aukciónálta.

A kéziratkínálat lényegesen erősebb volt a 2012-esnél, mindhá-

A VÉZTŐ KÖNYVÁRVERÉSEK 2013-AS EREDMÉNYEI

ÁRVEREZŐ CÉG	ÁRVERÉS IDEJE	TÉTELEK SZÁMA	ÖSSZEKÖLTÉSI ÁR	ÖSSZEKÖLTÉSI ÁR	VISSZAMARADOK KIKIALTÁSI ÁRA	BRUTTO FORGALOM
KÖZPONTI	május 31.	399	4 723 000	4 864 000	1 768 000	1 909 000
	június 7.	166	22 400 000	21 730 000	6 310 000	6 243 000
	november 29.	466	5 573 000	6 227 000	1 397 000	2 051 000
	december 6.	222	32 578 000	34 545 000	4 450 000	6 417 000
						16 620 000
SZÖNYI	április 13.	600	9 157 000	12 500 000	1 800 000	5 142 200
	november 16.	610	9 518 500	13 624 600	1 892 500	5 998 600
						11 140 800
HONTERUS	május 3.	586	10 577 000	12 449 000	2 300 000	4 172 000
	november 22.	615	9 866 000	10 469 000	2 650 000	3 253 000
						7 425 000
ABAÚJ	március 13.	440	8 800 000	5 485 000	4 223 000	908 000
	május 22.	450	2 618 000	4 505 000	565 000	2 452 000
	június 8.	120	783 000	708 000	265 000	190 000
	október 31.	440	2 338 000	2 785 000	811 000	1 258 000
	december 13.	275	3 770 000	4 834 000	549 000	1 613 000
						6 421 000
STUDIO	november 28.	547	12 384 000	14 835 600	3 431 000	5 882 600
	június 6.	956	6 666 900	6 720 700	2 866 900	2 920 700
TÁRSA	november 14.	889	6 192 700	7 360 400	1 542 500	2 710 200
						5 630 900

Az árak forintban értendők. A táblázat a 2013-as toplista sorrendjét követi.